

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas“

Olga Lebjoduškina

**LAPSE KOHANEMISPROTSESS NING ÕPETAJA JA
LAPSEVANEMA OMAVAHELINE KOOSTÖÖ VINNI VALLA
ÜHE LASTEAIJA NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Anu Leuska

Narva 2023

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikad ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olga Lebjoduškina

Allkirjastatud digitaalselt

13.05.2023

LIHTLITSENTS LÕPUTÖÖ REPRODUTSEERIMISEKS JA ÜLDUSELE KÄTTESAADAVAKS TEGEMISEKS

Mina, Olga Lebjoduškina,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“, mille juhendaja on Anu Leuska, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

SUMMARY

The title of this research paper is "Child adaptation process and teacher-parent collaboration based on an example of one kindergarten in Vinni municipality". Based on previous studies and theoretical materials, the aim of this thesis was to identify factors affecting the adaptation of children to the day care and to analyse the collaboration between the kindergarten and parents in facilitating the child's adaptation to day care on the example of one kindergarten.

The theoretical part of this thesis describes the role of teacher, the social and emotional development of a child, adaptation to kindergarten, factors affecting adaptation, and collaboration between the kindergarten and parents in facilitating the child's adaptation to kindergarten.

This research used a quantitative research method, with a questionnaire as the measuring instrument. Parents of one kindergarten in Vinni municipality were included in the study, with a sample of 30 parents.

The results of this study revealed that parents face the most difficulty in the adaptation process when their child cries and fears being separated from them. Positive atmosphere, collaboration between the family and the kindergarten, constant feedback from the teacher, and following a consistent routine in the kindergarten were found to facilitate the adaptation. Parents considered too many children in one group once to be a preventing factor, as the child does not receive as much individual attention and comfort from the teacher. Lack of collaboration between the parent and teacher also hinders the adaptation. The biggest drawback of the collaboration was that the teacher did not have enough time because there were other children in the group who also required attention. Parents also considered it very important for the teacher to have good communication skills, listening skills, and the ability to express themselves.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. TEOREETILINE ÜLEVAADE	8
1.1. Õpetaja roll.....	8
1.2. Lapse sotsiaalne ja emotsionaalne areng	9
1.3. Kohanemine lasteaiaiga	11
1.4. Kohanemist mõjutavad tegurid	12
1.5. Lasteaia ja kodu koostöö lasteaiaiga kohanemise soodustamisel	14
2. METOODIKA.....	16
2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimusküsimused.....	16
2.2. Metoodika valik ja kirjeldus	16
2.3. Uurimisprotseduur	17
3. UURIMISTULEMUSED.....	18
3.1. Kohanemisperioodil kogetud raskused.....	18
3.2. Lapse kohanemist soodustavad tegurid	22
3.3. Lapse kohanemist takistavad tegurid.....	24
3.4. Koostöö lasteaia ja kodu vahel	26
ARUTELU.....	31
KOKKUVÕTE	33
KASUTATUD KIRJANDUS	35
LISAD	38

SISSEJUHATUS

Suur osa lasteaiaaalistest lastest, Statistikaameti andmetel 90% 3-6 aastastest lastest (Statistikaameti veebileht), käib koolieelses lasteasutuses. Samas on teada, et paljudesse lasteaedadesse võetakse juba 1,5-aastane laps, seoses millega võib lasteaiaaalistele laste protsent olla veelgi suurem. Kuna koolieelne lasteasutus ei ole Eestis kohustuslik ning alusharidust võib pakkuda vanem lapsele kodus, on lapsevanemal õigus ise otsustada, mis vanuselt ta oma lapse lasteaeda paneb. Paljud vanemad ei pruugi olla teadlikud, millised raskused neid lapse kohanemisprotsessi juures oodata võivad ning kuidas nende raskustega toime tulla.

Üha enam on hakanud lapsevanemate seas tekkima vajadus sõimerühma kohtade järele. Laps läheb lasteaeda olles 1,5- aastane. Vanemad võiksid teada, millises keskkonnas nende laps olema hakkab ning kuidas nad ise seda keskkonda mõjutada ja parandada saavad. (Õun, Suur, 2009, lk 140-141). Sõimerühmaealises vanuses laps võib peljata enda jaoks mitte tuttavaid inimesi ning täiesti võõrast keskkonda. Ühe vanema kohalolek pakub lapsele turvatunde ning aitab oluliselt kaasa uute tingimustega harjumiseks. (Mänd, 2003, lk 51). Lasteaias, eriti sõimerühmas võib tekkida seos nakkushaiguste ja stressi vahele. Kuid pidev stress võib kaasa tuua igasuguseid erinevaid tagajärgi kui vaid nakkushaiguseid. Siit järeldub, et koolid ja lasteaiad peaksid olema kõik stressivabad, et muuta keskkond lastele meeldivaks. (Gustavson, 2004, lk 10). Lapsele võib pidev stress olla ohtlik ning on leitud, et igasuguste erinevate haiguste ja stressi vahel võib olla seos (Gustavson, 2004, lk 11).

Uurimistöe teema valik toimus selle põhjal, et töötades lasteaiaõpetajana ning nähes kõrvalt olukorda, kus lastel on raske kohaneda uue keskkonnaga, tekkis huvi uurida, millised tegurid soodustavad kohanemist, millised tegurid takistavad kohanemist ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel. Bakalaureusetöös tugineti Sinimets (2021) uurimistöele, kus ta soovib uurida koostööd õpetajate ja vanemate vahel, et mõista üksikasjalikumalt laste esmast ja sujuvat kohanemist uue keskkonnaga. Matsalu (2015) on soovitanud oma uurimistöös kaasata kohanemist mõjutavate tegurite uurimisel lapsevanemaid.

Töö eesmärgiks oli välja selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel.

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Uurimisküsimusteks on:

1. Milliste raskustega puutuvad lapsevanemad ja lapsed kokku lapse lasteaia kohanemise ajal?
2. Millised tegurid soodustavad lapse kohanemist lasteaia?
3. Millised tegurid takistavad lapse kohanemist lasteaia?
4. Mida saaks koostöös veel teha, et lapse kohanemine sujuks paremini?

Uurimistöö koostamiseks töötati esmalt läbi teoreetiline materjal, mis hõlmas järgnevat teemasid: õpetaja roll; lapse sotsiaalne ja emotsionaalne areng; kohanemine lasteaia; kohanemist mõjutavad tegurid; lasteaia ja kodu koostöö lasteaia kohanemise soodustamisel. Seejärel tehti ülevaade metodikast: koostati küsitlusankeet, leiti valim, analüüsiti saadud vastuseid. Uurimistöö kolmandas osas anti ülevaade tulemustest, neljandas osas toimub arutelu ning kõige lõpus tehti kokkuvõte.

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

Käesolevas peatükis antakse ülevaade õpetaja rollist, lapse emotsionaalsest ja sotsiaalsest arengust, kohanemisest lasteaiaiga, kohanemist mõjutavatest teguritest ning lasteaia ja kodu koostööst lasteaiaiga kohanemise soodustamisel.

1.1. Õpetaja roll

Koolieelse lasteasutuse seadus (RT I 1999, 27 387) sätestab, et lasteaed ehk “koolieelne lasteasutus on koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus ning lasteasutus toetab lapse perekonda, soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist“.

Seoses ühiskonna arenguga ja riikliku õppekava muudatustega, on lasteaias fookus õpetajalt langenud hoopis õppijale ehk teisisõnu laps on aktiivne õppija ja õpetaja koos lapsevanemaga on see, kes loob lapsele soodsa kasvukeskkonna. Lisaks on õpetaja ka lapse individuaalne toetaja. Õpetaja, kes töötab lasteasutuses, peaks olema professionaalne, kes arendab ametialaselt oma pedagoogilisi pädevusi ning omab oskusi ja teadmisi laste arengust. Et olla professionaalne, peaks õpetajal olema võimalused, et end teostada ja arendada. Samas eeldatakse õpetajalt ka seda, et tal on oskus teha tihedat koostööd nii lapse, lapsevanemate, kollektiiviga. Bronfenbrenneri järgi mõjutab õpetaja professionaalsus kogu lasteaia ja kodu omavahelist suhet. Õpetaja saab oma professionaalsust näidata läbi erinevate olukordade tehes koostööd nii laste kui ka vanematega ning see kujuneb välja läbi kogetud tegevuste. (Peterson, 2018, lk 306-309).

Õpetajal peaksid olema just need isiksuseomadused: sõbralikkus, rõõmsameelsus, rahulikkus, võime talitseda oma tundeid, sest need omadused muudavad õpetaja laste silmis meeldivaks. Kindlasti on oluline ka õpetaja enesekindlus; paindlikkus probleemide lahendamisel; oskus teisi ära kuulata ning ka püüda lahendada olukordi nii, et keegi ei tunneks, et just tema on see „halb laps“. (Niiberg, Linnas, 2007, lk 9)

Õpetajaamet eeldab, et õpetaja on see, kes lapsi motiveerib ja mõjutab. Tema mõjuvõimust oleneb see, kui tugev õpetaja ta on. Samuti peab õpetaja oskama väga hästi suhelda ning selgitada. Robert Bolton käsitleb suhtlemisoskust viie teguri koosmõjul. Nendeks on: kuulamis-

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

kehtestamisvilumus, konfliktidega toimetulek, koostööle orienteeritud probleemilahendusoskus ning oskuste valimine. (Niiberg, Linnas, 2007, lk 9)

Õpetaja professionaalsuse mõistmiseks on hea võimalus tugineda PIKA mudelile (protsess-isik-kontekst-aeg), teada ka kui (*Process-person-Context-Time Model*). (Peterson, 2018, lk 306-309)

Õpetaja professionaalsust saab vaadelda ka kui (Peterson, 2018, lk 306-309):

- Protsessi- tähtis on nii õpetaja enda tegevus lapse arengu toetamisel kui ka koostöö lapse perega, samuti toetab õpetaja professionaalsust lasteasutuse arendustegevus, töötajate ja juhtide vaheline koostöö ja võrgustikutöö
- Isiku puhul on kindlad isikuomadused, mis soodustavad tema professionaalsust
- Konteksti, mis põhineb Bronfenbrenneri teorial, võib mõista mitmeti. See hõlmab ühtset tegevust ja koostööd lapse, tema pere, lasteasutuse ja kogukonna vahel.
- Aeg – hõlmab aastatepikkust muutumisprotsessi õpetaja professionaalsuses ehk ajas muutumist.

1.2. Lapse sotsiaalne ja emotsionaalne areng

Iga lapse areng on erinev ning iga lapse individuaalsusega tuleb arvestada juba koolieelses eas. Arenguliste süsteemide teooria (Nelson, 2007) kohaselt on keskkond/organism vastastikku seotud ja sõltuv süsteem, mis osaleb pidevas iseorganiseerivas protsessis. Selle teooria kohaselt ei saa välja tuua, mis vanuses mingi oskus lapsel tekib. (Kikas, 2008, lk 13). Lapsel toimub üheaegselt nii füüsiline, kognitiivne kui sotsiaalne areng. Lapse sotsiaalne areng ei juhtu iseenesest, vaid seda peab õppima. Lapsed uurivad keskkonda, suheldes endavanustega ning loodavad saada täiskasvanutelt juhendamist ning eeskujut. (Tropp, Saat, 2008, lk 53)

Esimesed aastad on väikelapse arengus väga tähtsad ning lapsed on selles arengufaasis väga aldis intensiivselt reageerima igale muutusele. Lapse tegutsemistahe ning areng on omavahel väga olulisel määral põimunud ning üks ei välista teist. (Mänd, 2003, lk 5). Laps peaks jõudma oma arengus nii kaugemale, et tal on tekkinud inimeste kui ka maailma vastu usaldus. Lapsel tekib tahe ümbritseva tundmaõppimiseks ning tal hakkavad tekkima kiindumussuhted lähedaste vastu, mis on oluliseks alustalaks turvalisusele ja positiivsusele (Kraav, 2007, lk 53-54).

Teine eluaasta on lapse jaoks märgatava tähtsusega- väga olulised on kiindumussuhted vanematega ning koos nendega ümbritseva maailma avastamine. Sellises vanuses on väga raske vanematest eemal viibimine. (Tiko, Alman, 2006, lk 25-27). Lapsel hakkab välja arenema iseseisvus, millega kaasneb tahe kõike ise teha. Negatiivne kogemus võib lapsele halvasti mõjuda ning ära võtta isetegutsemistahte. (Kraav, 2007, lk 54-55). Kõige tormilisemad muutused toimuvad lastel just teisel eluaastal. Kõige silmatorkavamad muutused toimuvad kehalises arengus: laps teeb oma esimesi samme ning hakkab seejärel aina osavamalt liikuma, jooksuma, ronima, hüppama; areneb ka mootorika ja nägemise koostöö. Teiseks märgatavaks asjaks on kõne kiire edenemine, paarist sõnast kuni paari-kolmesõnaliste lauseteni. Intellektuaalne ja keeleline areng võimendavad teineteist. Keeleline areng soodustab vaimset arengut. Muutused toimuvad ka sotsiaalses arengus: beebist saab väike, kuid enesekindel laps, kes tahab suhelda teda ümbritsevate inimestega ning matkida nende tegevusi. (Marats jt, 2009, lk 71).

Kolmandal eluaastal toimuvad suured muutused lapse identiteedi arengus ja eneseteadvustamises. Tekib arusaam sellest, et ta on isiksus oma õiguste, soovide ja nõudmistega. Laps on teadlikum kategooriatest *mina ja minu*, seetõttu paneb ta vanemate kannatuse proovile ning seda kuivõrd palju ta suudab vanemaid mõjutada ja seeläbi oma tahtmist saavutada. Sellelealisele on iseloomulikud jonnihood ja emotsionaalsed puhangud, mis lõppkokkuvõttes on siiski ajutised ja mitte jäädavad. Kolmeaastane esitab küsimusi nii enda tegevuse kui ka teiste reaktsioonide kohta, mida ta enda ümber tähele paneb. Laps hakkab endast rohkem huvituma ning õpib tekitama seoseid erinevate asjade vahel. (Männamaa, Marats, 2009, lk 71). Kolmeaastasel lapsel võib olla ka palju hirme, millega ta ei ole võimeline ise toime tulema. Üheks hirmude põhjuseks võib olla lasteaeda suundumine, kus on uus keskkond, õpetajad ning mängukaaslased. Väga oluline on, et lapsel oleks kindel päevakava, mida jälgitakse ka kodus. (Gottlieb, 2005, lk 33-35). Samas võrreldes 2-aastase lapsega on kolmesel suurem huvi avastada maailma, ta oskab ennast paremini verbaalselt väljendada ning ta tahab teiste lastega rohkem mängida (Almann, 2010, lk 7). Kui laps tuleb lasteaeda, siis on tal olemas kogemused, oma teadmised, kuidas toimuvad suhted ning laps on ka oma individuaalse eripäraga (Kikas, 2008, lk 53).

Lapse arengut mõjutavad mitmed faktorid (Saarits, 2005):

- vanusest tingitud sotsiaalsed oskused ja kogemused;
- juba kaasasündinud eeldused ja isiksuseomadused;

- keskkond, kus laps kasvab ning tegurid, kuidas last kasvatatakse.

1.3. Kohanemine lasteaiaiga

Piaget defineerib kohanemist kui „indiviidi ja keskkonna pidevat vastastikkust toimimise protsessi“. Kuidas laps suudab toime tulla uute ning erinevate olukordadega sõltub paljustki sellest, kuidas tal on kujunenud motoorsed, verbaalsed ning tunnetuslikud skeemid. Mida rohkem on lastel kogemusi, seda paremini tulevad nad toime uute olukordadega. Puutudes kokku uue keskkonnaga, peab laps muutma oma käitumist, et uute tingimustega paremini kohaneda. Kohanemise käigus toimub teadvuses uute skeemide loomine. (Krull, lk 38-39)

Iga laps on erinev ning see, milline lähenemisviis toimib ühe lapse puhul, ei pruugi toimida teise lapse peal. Kui kiiresti laps kohaneb, sõltub väga palju sellest, kas laps ja lapsevanem on valmis minema lasteaeda (Almann, 2010, lk 7), lapse varasematest läbielamistest ning tema eelsoodumustest (Tropp, Saat, 2008, lk 56-57). Üleminek lasteaeda hõlmab mitme takistuse ületamist. Väga oluline roll on perekonnal, kes sellel uuel teekonnal saab last nii toetada kui ka mõjutada, et kohanemisprotsess oleks sujuvam. (Hacıbrahimoglu, 2022). Kui tavaliselt laps läheb lasteaeda suve lõpus või sügisel siis oleks oluline vanemad kutsuda tutvumisele lasteaiaiga ning personaliga juba suve alguses. See annab lapsevanemale piisavalt aega kohandada oma kodune päevakava lasteaia päevakavaga. (Mänd, 2003, lk 51)

Eelnevalt tehtud uuringud näitavad, et vanema kõrge stressitase tekitab lapsele negatiivset mõju ning on otseselt seotud lapse heaolu ja käitumisega (Дамјановић jt, 2014). On uuritud, et mida vähem väikelaps puutub kokku stressiga, seda suurema vastupidavusega närvisüsteem on tal täiskasvanueas. Lapse toimetulekuoskused ei teki paratamatult varajase harjutamisega. Kui füsioloogiline stressisüsteem hakkab liiga vara tööle, võib tekkida olukord, kus täiskasvanu hakkab igale probleemile reageerima jõulise füsioloogilise muutusega. Mida hiljem aktiveerub stressisüsteem, selle võrra madalam on see täiskasvanueas. (Keltikangas- Järvinen, 2012, lk 56-57).

Varajases lapsepõlves kujunevad lapsel välja erinevad oskused - sotsiaalsed, isiksuseomadused, orientatsioonid ja väärtused, sotsiaalsete normide järgimine. Bowlby leidis oma seotusteoorias, et seotussuhe kujuneb välja esimese eluaasta lõpus ning on lapse arengus üks tähtsamaid lähisuhteid. Seotussuhte puhul on oluline, et lapsevanem või esmane hooldaja pakub lapsele kindlus- ja

turvatumnet. Seotussuhte põhjal võib öelda kui avatud on laps lasteaeda tulles. Kui laps on liiga vara jäetud erinevate inimeste hoole alla võib tal tekkida uute inimeste vastu usaldamatus ning ta ei ole uutes olukordades hea kohaneja. (Tropp, Saat, 2008, lk 54)

1.4. Kohanemist mõjutavad tegurid

Igal lapsel, kes tuleb lasteaeda on olemas juba varasemalt toimunud suhetest kogemused ning emotsioonide kontrollimise oskus. Olemasolevad kogemused võivad mõjuda kohanemise juures nii positiivselt kui ka negatiivselt. Lasteaia kohanemise juures võib mõni laps arvata, et ka lasteaias käib kõik nii nagu kodus ning õpetaja peab täitma iga lapse nõudmise. (Tropp, Saat, 2008, lk 56-57). Luhamets (2016) on enda uurimistöös välja toonud, et kohanemist soodustavad tegurid on koostöö, lapse isikuomadused ning varasemad kogemused. Samuti olid olulised õpetaja isikuomadused ja lapse kodune ettevalmistus. Rühmaõpetajate jaoks on väga olulisel kohal suhetes lapsevanematega omavaheline usaldus, hea läbisaamine, lapsevanemate igakülgne nõustamine. Et saaks planeerida koostöös kodus lapse loomuliku ja eakohase arengu, individualiseerida õppe- ja kasvatustööd vastavalt lapse arengule. (Õun, Suur, 2009, lk 141).

Last tuleb lasteaeda minekuks ette valmistada, temaga koos see teekond läbida. Oluline on hakata järk-järgult teda suure kollektiiviga harjutama. Esmalt peaks kodus hakkama juba paar kuud enne lasteaeda minekut harjutama lasteaia režiimiga, mis kehtib just selles vanuserühmas või rühmas, kuhu laps on minemas. Oluline on selle juures see, et lapsevanem tutvuks lasteaia söögi- ja uneaegadega, et juba kodus laps uueks olukorraks ette valmistada. Uurimused on näidanud, et juba ainuüksi paarist kuust piisab, et lapsel kujuneksid välja kindlad ajarefleksid. Lasteaeda minev laps peaks oskama juua tassist ning lusikaga süüa. Samuti tuleks hakata proovima last harjutada kõiki toite sööma, olenemata sellest, kas ema või isa söövad neid asju, sest laste toitumisharjumused kinnistatakse küllalt varakult. Uurimused näitavad, et laps harjub söömisega uues kohas kiiremini kui lõunauinaku tegemisega. Kindlasti peavad olema esimesed päevad lasteaias lühikesed, lapse päev pikeneb lasteaias järk-järgult. (Niiberg, Linnas, 2007, lk 31).

Kohanemine uue olukorraga on igal lapsel erinev. Suurem osa lapsi tunnevad hirmu lasteaeda jäämise ees ning hakkavad nutma. (Woolfson, 2005, lk 84-85). Nutt näitab lapse esmast sotsiaalset kohanemisvõimet. (Keltikanga- Järvinen, 2012, lk 40). On täiesti normaalne, et esimesel kahel nädalal kogeb ohtrasti jonnihooget ja ka trotsi, sest kõik on lapse ümber uus ja võõras. Paari nädala

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

möödudes leitakse juba sobivad mängukaaslased ning siis võib lapses juba trotsi tekitada hoopis see kui lapsevanem talle lasteaeda järele tuleb. (Niiberg, Linnas, 2007, lk 31).

Uute tingimustega kohanemisel võivad last mõjutada erinevad tegurid- päevakava, toitumine, erineva kujunduse ja tingimustega ruumid. Seoses sellega, et kohanemine on iga lapse jaoks erinev, võib see lapses tekitada nii positiivseid kui ka negatiivseid emotsioone. (Zohidova, 2021). Väikelapsel võib olla palju hirme, millega ta ei oska ise toime tulla. Kindlasti võib minek uude lasteaia keskkonda põhjustada lapsel erinevaid kartusi. Sealjuures on oluline, et lapsel oleks kindel päevakava, mis pakub lapsele turvatunnet. (Gottlieb, 2005, lk 33-36) Kohanemine võib olla väga raske kõigi osapoolte jaoks, mil tuntakse kartust ja muret, kuidas laps lepib ning kas ta saab õpetajalt piisavalt tähelepanu ja hoolt. Laps peab hakkama saama uues keskkonnas, mis on väga erinev kodust. (Almann, 2010, lk 7). Õpetajad märkisid, et eduka kohanemise üheks oluliseks detailiks on lapsele aja andmine uute tingimustega kohanemiseks. (Drugli, Undheim, 2012). Kuus (2020) leidis enda uurimistöös, et vanemad löid lapsele positiivse hoiaku lasteaia suhtes, mis soodustas lapse kohanemist.

Lasteasutuse õpetajate jaoks on tähtsal kohal koostöö lastevanematega. Võtmeisikuks on lasteaia õpetaja, sest tema hoolde usaldab lapsevanem oma lapse. Õpetajate ja lapsevanemate koostööd võib vaadelda mitmest erinevast vaatenurgast. Esiteks, õpetajad on seadnud endale peamiseks eesmärgiks tekitada usaldus ja side enda ja lapsevanema vahel. Teiseks toetada ja nõustada lapsevanemat kasvatusküsimustes ja kolmandaks planeerida koos vanematega lapse arengut, soodustada lapse normaalset ja eakohast arengut ning arvestada tema arengu eripärasusi. Lapsevanemaid nõustatakse igapäevase suhtlemise ajal, arenguestluse käigus ja rühmakoosolekutel. Peamisteks temadeks, mida lasteaiarühma õpetaja ja lapsevanem arutlevad on: lapse kohanemine rühmaga, eakohane areng, lapse tervis, läbisaamine rühmakaaslastega, õpetamisküsimused, probleemid ning ka saavutused ja koolivalmidus. (Õun, Suur, 2009, lk 141).

Enne lasteaeda minekut on oluline vanemal teada, milliseid käitumisnorme ja - tavasid lasteaias soovitakse, ning neid tavasid juba kodus lapsele õpetada (Gottlieb, 2005, lk 99). Kõikidele osapooltele on oluline teada, millised ootused on üksteise suhtes. Kui kodus väärtustatakse rohkem lapse individuaalseid vajadusi, siis lasteaias pööratakse enam tähelepanu sotsiaalsetele väärtustele. (Almann, 2000, lk 9). Pere kaasamine lasteaia ja kodu koostöösse protsessi on väga oluline ning

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

vajalik, sest õpetajal on oluline teada, milliseid kasvatuspõhimõtteid rakendatakse kodus (Almann, 2000, lk 7).

1.5. Lasteaia ja kodu koostöö lasteaiaiga kohanemise soodustamisel

Nii lapsevanemate kui õpetajate jaoks on oluline pakkuda igale lapsele arenguks soodne keskkond. Õpetajate kohuseks on nõustada vanemaid, tehes lapsevanematega seejuures tihedat koostööd. Mida tihedam on koostöö kodu ja lasteaia vahel, seda paremini saab laps arenedada. (Veisson, 2005, lk 123)

Koostöö aluseks on esmane kohtumine ning sellest oleneb suuresti, kuidas hakkab välja nägema ka edaspidine koostööimine (Mänd, 2003, lk 51). Info vahetamine ning lapsevanema ja õpetaja ootuste omavaheline läbiarutamine paneb aluse edukaks koostööks ning suhtlemiseks ka edaspidi (Kivi, Sarapuu, 2009, lk 138).

Omavaheline koostöö strateegia (Õun, 2005, lk 145):

1. Määratleda, kes sinna kuulub
2. Koostada uuring ootustest
3. Millised on koostööks vajalikud eesmärgid
4. Seada eesmärgid, plaanid ning läbiviimise kord
5. Uurida, kuidas ollakse rahul
6. Tulemuslikkuse hindamine, vastavasisuline arendustegevus

Koolieelses lasteasutuse riiklikus õppekavas on kirjas, et „lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel“ (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008, §10). Lapsevanematel on täita lapse haridusteel suur roll. Üheks tähtsaks ning oluliseks osaks sellel teel on koostöö tegemine lasteaia ja kodu vahel. Et teada saada ning tegeleda laste vajadustega, on oluline teha koostööd, millel on edaspidi ning ka tulevikus hea mõju lapse õppeedukusele. (Bicaj jt, 2018). Kuid alati ei pruugi kodu ja lasteasutuse omavaheline koostöö olla nii lihtne ja sujuv kui seda ette kujutatakse. Koostööd takistavaid tegureid võib leida nii õpetajate ebaprofessionaalsuses, lastevanemate teadmatuses, rahaliste vahendite puudumises jne. (Gou, Yu, Zhang, 2021, lk 18).

Õpetajale on oluline omada teatud suhtlemisoskuseid, mis aitavad tal ennast väljendada ja ühtviisi mõistetavaks teha. Kui inimene on hea suhtleja, õnnestub paremini koostöö ja lähedasemad suhted püsivad kauem. Hea suhtlemisoskus parandab enesetunnet, vähendab stressi ning on kasulik vaimsele ja füüsilisele tervisele. Väga oluline on ennast väljendada nii, et teised meid ühtselt mõistaks. Suhtlemise puhul on oluline teisele inimesele anda nii normaalses koguses infot ning inimest ebaolulise infoga mitte üle külvata. (Kidron, 2004, lk 5-13). Suhtlemise põhioskusteks on kuulamine, eneseavamine ning eneseväljendus. Kuulamisoskus on oluline suhete loomisel ning siis kui suhteid tahetakse hoida ning väärtustada. Eneseavamise puhul saab enda mõtteid teistele väljendada ning paremini jõutakse üksteise mõistmiseni. Eneseväljenduse puhul saab avada oma tundeid, mõtteid, soove (McKay jt, 2000, lk 13- 45).

Õpetajad on tunnistanud, et neil oleks vaja lihvida suhtlemisoskust, sest lapse kohta tagasisidet andes ei olda alati oma põhjendustes ja väidetes kindlad (Almann jt, 2013, lk 13). Mida toetavam on lapse kodune keskkond ning professionaalselt toetav lasteaed, seda soodsamad on tingimused lapse arengu säilitamiseks. Bronfenbrenneri teooria järgi toetub ta arendusprotsessidele ja õpetaja isikule (Peterson, 2018, lk 306-309).

Lapsevanemale pakub huvi, kuidas möödus tema lapse päev lasteaias ning millega seal tegeleti. Ka kõige pisemast saavutusest üksinda või teistega koos võiks õpetaja vanemale ise rääkida, ootamata, et vanem seda ise küsib. Õpetaja saab soovitada, kuidas ühildada koduseid toiminguid lapsest lähtuvate huvidega ning sellega, millega lasteaias tegeletakse. (Nugin, 2005, lk 83-84).

2. METOODIKA

Käesolevas peatükis antakse ülevaade metoodikast. Esitatakse uurimistöö eesmärk ning uurimisküsimused ning kirjeldatakse andmete kogumise meetodit, valimit, protseduuri.

2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Töö eesmärgiks oli välja selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel.

Tuginedes uurimistöö eesmärgile, sõnastati neli uurimisküsimust:

1. Milliste raskustega puutuvad lapsevanemad ja lapsed kokku lapse lasteaia kohanemise ajal?
2. Millised tegurid soodustavad lapse kohanemist lasteaia?
3. Millised tegurid takistavad lapse kohanemist lasteaia?
4. Mida saaks koostöös veel teha, et lapse kohanemine sujus paremini?

2.2. Metoodika valik ja kirjeldus

Käesolevas uurimistöös kasutati kvantitatiivset uurimisviisi, mida kasutatakse sotsiaal- ja ühiskonnateadustes (Hirsijärvi, 2005, lk 130-131). Uurimuses on kasutatud küsitlust. Anketeerimismeetod on hea, sest säästab uurija aega ning võimaldab haarata palju inimesi. Andmeid saab säilitada ning arvuti abil teostada analüüsi. Küsitlusel on aga oma miinuseid, sest ei ole võimalik kontrollida vastajate uuringusse suhtumise tõsidust ning kui hästi vastajad küsimusi mõistavad. (Hirsijärvi, 2005, lk 182).

Vastuseid uuritakse ning analüüsitakse statistikameetoditega (Õunapuu, 2014, lk 160). Vastuste analüüsimisel kasutatakse kirjeldavat statistikat ning sisuanalüüsi. Sisuanalüüs võimaldab koguda nii arvulisi kui ka sõnalisi andmeid (Õunapuu, 2014, lk 160).

2.3. Uurimisprotseduur

Uurimistöös koostati ankeetküsitlus Google Forms keskkonnas, mis tugines uurimistöös püsitatud eesmärkidele. Küsimustik koostati toetudes eelnevatele uuringutele ning teemat puudutavatele materjalidele.

Andmeid koguti ajavahemikul 01.04- 08.04.2023. Küsimustik saadeti läbi Eliis keskkonna lastevanematele. Küsitluse alguses tuli väga vähe vastuseid ning seoses sellega saadeti vanematele uuesti läbi Eliis keskkonna meeldetuletus küsimustiku täitmiseks. Lisaks palusid õpetajad vanemaid isklikult, et nad ankeedi ära täidaksid. Ankeetküsitlus oli anonüümne ning vastuseid ei seostatud konkreetsete isikutega.

Valimi seadmisel lähtuti bakalaureusetöö eesmärgist. Uurimistöös on kasutatud mittetöenäosuslikku valimit, milleks on ettekatsetatud valim. (Õunapuu, 2014, lk 140). Küsitluses osales 30 lapsevanemat, kelle laps käib või on käinud Vinni valla lasteaia söimerühmas. Vinni valla lasteaia vanematele mõeldud ankeetküsitlus koosnes 18-st küsimusest (Lisa 1), millest 3 küsimust olid avatud, millega saab küsitluses osaleja avaldada oma tegelikku arvamust (Hirsijärvi jt, 2005, 188) ning 15 küsimust valikvastustega. Kõikidele küsimustele vastamine oli uuringus osalejale kohustuslik.

Ankeedile vastas 30 inimest, kellest 28 olid naised ning kaks olid mehed. 22 vastaja vanus jäi vahemikku 31-40 aastat, 5 vastaja vanus jäi vahemikku 21-30 aastat, 2 vastanut olid vanusevahemikus 50+ ning ühe vastanu vanus jäi vahemikku 41-50 aastat. 14 vastajat omavad kõrgharidust, 12 vastajat omavad keskeri- või kutseharidust ning 4 vastajat omavad keskharidust.

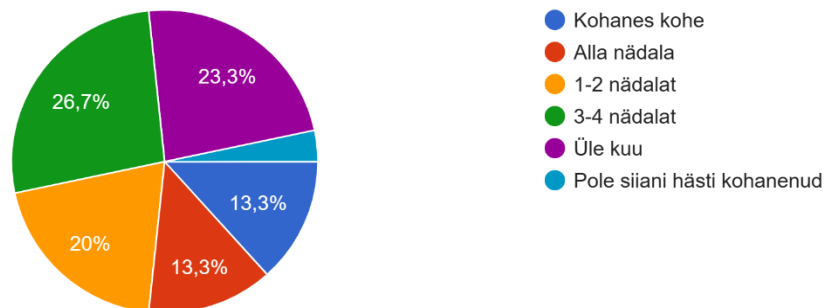
Lapsevanematelt saadud avatud küsimuste vastuseid analüüsiti sisuanalüüsi meetodiga ning valikvastuste analüüsimisel kasutati kirjeldava statistika meetodit. Küsimustikus on kasutatud Likerti skaalat. Vastustest tehti järeldused ning seejärel kirjutati kokkuvõte.

3. UURIMISTULEMUSED

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostöö olulisust kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel. Selles peatükis kirjeldatakse uuringu tulemusi uurimisküsimuste kaupa.

3.1. Kohanemisperioodil kogetud raskused

Lasteaia kohanemiseks kulunud aega hindasid vanemad erinevalt. Kaheksa vastaja (26,7%) laps kohanes 3-4 nädalaga, seitsme vastaja (23,3%) lastel võttis kohanemine aega üle kuu ja kuue vastaja (20%) lapsel 1-2 nädalat. Nelja vastaja (13,3%) laps kohanes vanema vastuste põhjal kohe, nelja vastaja (13,3%) lapsel võttis kohanemine aega alla nädala. Ühe vastaja (3,3%) laps ei ole siiani hästi kohanenud (Joonis 1).

Joonis 1. Kohanemiseks kulunud aeg

Kokkuvõtteks võib öelda, et suuremal osal vastanutest kulus kohanemiseks 3-4 nädalat. Iga laps on individuaalne ning kohaneb lasteaia oma tempos. Kohanemiseks kulunud aeg on vastanute vahel väga erinev, leidis lapsi, kes kohanesisid kohe ning üks laps ei ole siiani kohanenud.

Kohanemisel ilmnunud raskuseid täheldasid üle poolte vastanutest. Vastustena toodi välja mitmeid erinevaid kohanemisperioodil tekkinud raskuseid. Suurimaks raskuseks, mis ilmes kohanemisel oli, et laps hakkas nutma ning ei tahtnud emast eemalduda. Üksteist vastajat 30-st kirjutasid põhjuseks, et laps nuttis ja emast oli raske lahti lasta. Kuue vastaja arvamuse kohaselt neil probleeme ei ilmunudki. Kaks vastajat tõid välja selle, et laps ei soovinud magada lõunaund. Kolm osalejat tõid välja selle, et lapsel oli hirm selle üle, et vanem ei tule järele. Võõrastamist ja võõra

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

keskkonna probleemi tõid välja samuti kolm vastanut. Sõprade leidmise raskuse tõi välja üks inimene. Uus rutiin oli raskus kahe lapsevanema lapsele. Ühe vastusena selgus, et laps lihtsalt ei soovinud lasteaeda minna. Küsitluses toodi välja järgnevaid vastuseid:

„Alguses hirm, et vanem ei tule järgi, hirm võõra keskkonna ees, emotsionaalsus.“

„Laps nuttis ning ei tahtnud minust lahti lasta. Laps ei soovinud õpetajaid ega teisi lapsi omaks võtta.“

„Laps ei tahtnud lasteaeda jääda ning nuttis pikalt. Tihti ei rahunenudki.“

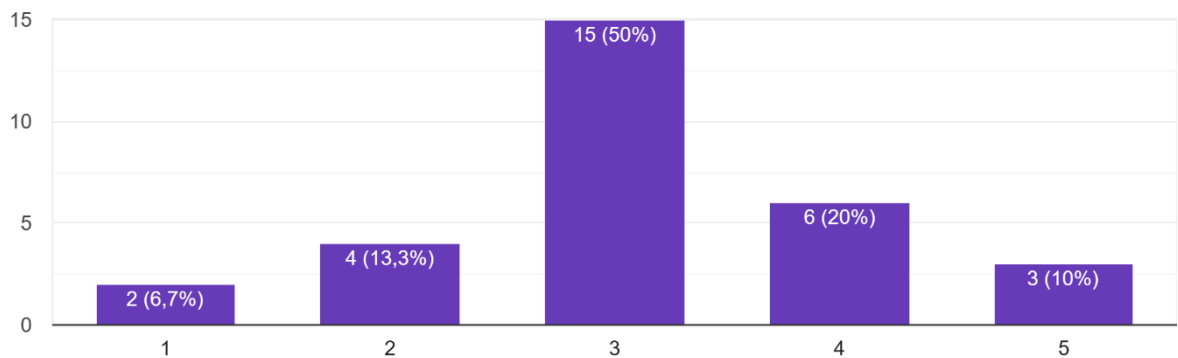
„Laps nuttis ja selletõttu oli ka minul raske lapsest lahti lasta. Laps tundis ka minu ärevust.“

„Ei tahtnud maha jääda. Pidime tegema paarikuuse pausi, sest lasteaeda minnes jäi laps kohe haigeks.“

„Laps ei tahtnud hommikuti lasteaeda minna. Mõnel päeval pidi lausa koju jääma.“

Kokkuvõtteks kohanemisel tekkinud raskuste kohta võib öelda, et üle poole vastanutest tundsid kohanemisprotsessi ajal teatud raskuseid. Päris palju lapsi nuttis ning nende jaoks oli raske kohaneda uue olukorraga ja emast lahti lasta. Nuttev laps tekitab lapsevanemale teatud pingeid, mille võrra on raskem last lasteaeda viia ning sinna jätta.

Kohanemisprotsessi sujuvust hindasid pooled vastanutest keskmiselt. Kahe vastaja lapsel läks kohanemine väga raskelt, nelja vastaja lapsel raskelt. 15 lapse kohanemine läks vanemate hinnangul keskmiselt, kuue vastaja arvamuste kohaselt kohanes laps kergelt ning kolme vastaja arvates kohanes laps väga kergelt. Kõige madalamalt hinnati seda, kui lapsel sujus kohanemisprotsess väga raskelt ning kõige kõrgemalt hinnati seda kui kohanemisprotsess sujus väga kergelt (Joonis 2).

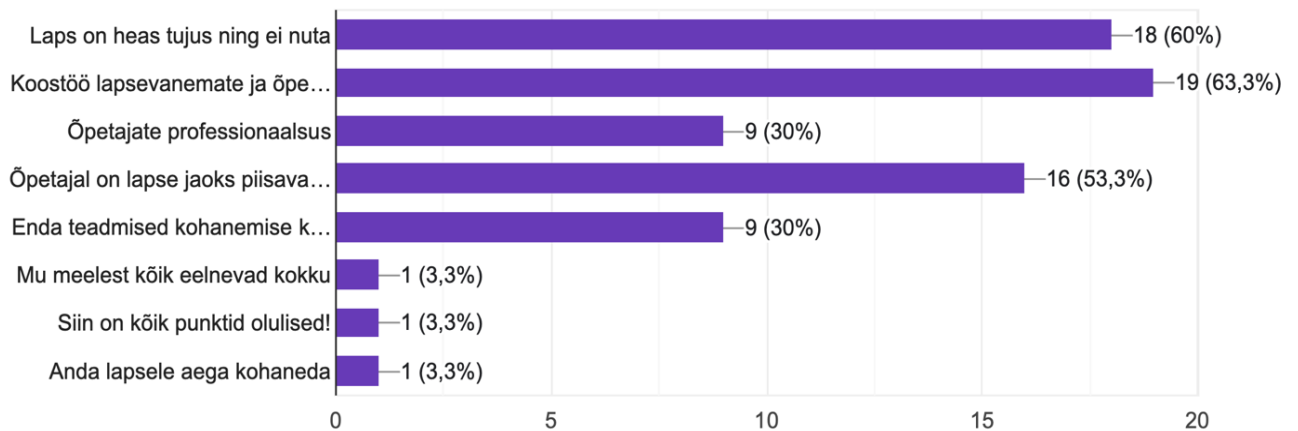

Joonis 2. Kohanemisprotsessi sujuvus

Kokkuvõtvalt võib kohanemisprotsessi sujuvust hinnata keskmiselt. Keskmise hinne kohanemisprotsessi sujuvuse osas viie-palli skaalal, kus 1- on väga raskelt ja 5- väga kergelt, on 3,33.

Kohanemisprotsessi juures kõige olulisemaks töid vanemad välja loetelus nimetatuid kõiki punkte (Joonis 3). 19 vastajat pidasid kõige olulisemaks koostööd lapsevanema ja õpetaja vahel. 18 vastajat arvas, et oluline on, et laps oleks heas tujus ning ei nuta. 16 vastajat leidis, et oluline oleks ka, et õpetajal oleks lapse jaoks piisavalt aega. Võrdselt üheksa vastaja jaoks oli oluline õpetaja professionaalsus ning enda teadmised kohanemise kohta. Paar vastajat valisid vastusevariandiks „muu“, kus märkisid ära, et kõik punktid on olulised ning et kõik eelnevad kokku. Üks vastaja pakkus ise väljas, et oluline on anda lapsele kohanemiseks aega.

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Joonis 3. Olulisem kohanemisprotsess juures

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lapsevanemad nimetasid mitmeid punkte, mis on kohanemisprotsessi juures olulised. Kuna lasteaeda minek ja seal käimine mõjutab mitmeid huvigruppe siis on eelkõige kõige olulisem koostöö sujuvus lapsevanemate ja õpetajate vahel. Koostöö lapsevanema ja õpetajate vahel algab juba enne kui laps lasteaeda läheb. Õpetaja ja lapsevanem peaksid omavahel läbi rääkima ootused ning vajadused.

Lasteasutuse personali poolsest tegevusest/käitumisest/toetusest lapse kohanemisperioodil tunti enim puudust individuaalsest lähenemisest. Vastajate seas oli vanemaid, kes ei tundunud toetusest puudust. Samas leidis ka neid, kes oleks soovinud rohkem teada saada lapse päevastest tegemistest ning et personal oleks lapsele individuaalselt lähenenud. Üks lapsevanem täheldas, et abiõpetajal oli oskuseid vähevõitu. Kuue vastaja jaoks jäi suhtlemiseks vähe aega, mis oli tingitud sellest, et rühmas on nii hommikul kui ka õhtul palju lapsi ning ei ole aega õpetajaga suhelda, sest ta peab lapsi koju saatma. Järgnevalt on välja toodud mõningad vanemate vastused:

„Infot oli vähevõitu, kuidas stressivabalt laps lasteaiaa harjuks. Oleks soovinud rohkem toetust.“

„Rohkem läheduse pakkumist, sülle võtmine oleks aidanud, aga arusaadav, et niimoodi ei saa teha tööd ja vaadata ka ülejäänud lapsi.“

„Rühmas oli ka teisi nutvaid lapsi ja õpetajal ei olnud kõigi jaoks piisavalt aega.“

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

„Oleksin vajanud nõuandeid, kuidas laps paremini kohaneks ning mida ma ise saaksin selle jaoks teha.“

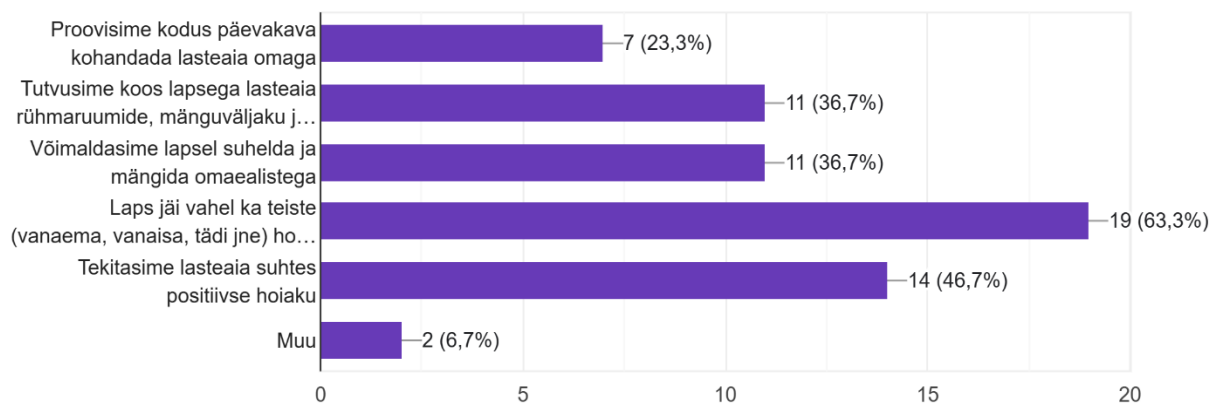
„Rühmas oli ka teisi nutvaid lapsi ja õpetajal ei olnud kõigi jaoks piisavalt aega.“

„Ajanappus, rühmas oli lapsi, kes ei olnud veel lasteaiaa ära harjunud.“

Kokkuvõtteks saab öelda, et suurema osa vastajate jaoks on iga kogemus individuaalne ning kuidas keegi millestki puudust tundis, sõltub nii lapsest endast, rühma personalist ning lapsevanemast. Väga tähtis on enda ootused personaliga läbi arutada, et ei tekiks arusaamatusi ning neid saatvaid halbu emotsioone.

3.2. Lapse kohanemist soodustavad tegurid

Last valmistati ette lasteaeda minekuks suuremas osas teadlikult. 19 korral nimetasid vastajad, et nad jätsid vahel lapse kellegi teise hoida (vanaema, vanaisa, tädi). 14 vastajat tekitas lasteaia suhtes positiivse hoiaku. Võrdselt 11 vastajat pidas oluliseks tutvuda koos lapsega lasteaia rühmaruumide, mänguväljaku ja õpetajatega ning lapsele loodi võimalus suhelda ja mängida omaealistega. Seitse vastajat nimetasid, et nad proovisid koduse päevakava kohandada lasteaia omaga. Kaks vastajat valisid oma vastusevariandiks muu, aga kahjuks ei põhjendanud, mida nad selle vastuse all silmas pidasid (Joonis 4).

Joonis 4. Lapsevanema poolne ettevalmistus lapse lasteaeda viimisel

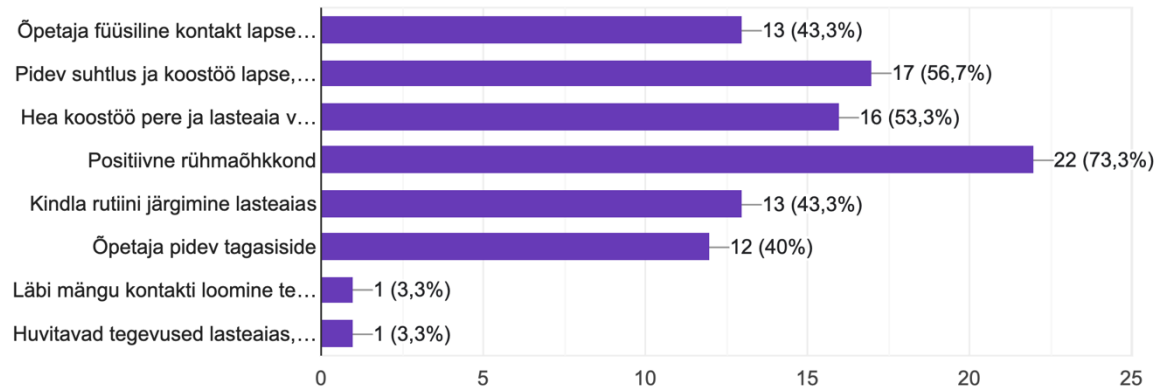
Kokkuvõtteks võib öelda, et vastajad valisid ühe või teise viisi, et laps suudaks harjuda uue keskkonna, reeglite ning uute kaaslastega. Vastajad said valida erinevaid lähenemisvariante, kuidas last lasteaeda minekuks ette valmistada.

Lasteaia suhtes positiivset hoiakut kujundati mitmel viisil. 21 vastajat rääkis lapsele, mis koht on lasteaed. 15 vastajat rääkis lapsele, millised tegevused, mängud ja kaaslased teda seal ootavad. Seitse vastajat rääkis lapse juuresolekul tuttavatele, kui tore on lasteaias ning seitse vastajat nimetas ka selle, et räägiti kelle poole peab laps abi saamiseks pöörduma. Neli vastajat nimetas võimaluse, et lapsele selgitati, et alati ei saa esimesel nõudmisel kõike tema soove täita, sest rühmas on ka teisi lapsi. Kaks vastajat ei rääkinud lasteaiast üldse. Üks vastaja oli teinud kõike eelpool nimetatud tegevusi, kujundamaks positiivset hoiakut. Üks vastaja pidi lasteaeda vahetama. Üks vastaja rääkis lapsele, et emme tuleb alati talle õhtul järgi ning üks vastaja rääkis lapsele, et lapsed peavad käima lasteaias.

Kokkuvõtteks positiivse hoiaku kujundamises on vanemad teadlikud aga kindlasti annab seda teadlikkust suurendada. Õpetajad võiksid enne seda, kui laps lasteaeda tuleb, korraldada vanemaga perevestlust, kus räägitakse sellest, kuidas kujundada lasteaia suhtes positiivse hoiak ning millele vanem peaks kodus tähelepanu pöörama, et kohanemine läheks sujuvamalt ning pingevabamalt.

Kohanemist soodustavatest teguritest oli vanemate jaoks kõige tähtsam rühmaõhkkond. 22 vastaja jaoks on väga oluline, et rühmas valitseks positiivne õhkkond. 17 vastajat pidasid oluliseks pidevat suhtlust ja koostööd lapse, lapsevanema ja õpetaja vahel. 16 vastajat nimetas soodustavate tegurite all head koostööd pere ja lasteaia vahel. 13 vastajat arvas, et soodustavateks teguriteks on füüsiline kontakt lapsega (kallistus, paitus) ning sama palju vastajaid arvas, et soodustavateks teguriteks on kindla rutiini järgimine lasteaias. 12 vastajat märkis soodustavaks teguriks õpetaja pidevat tagasisidet. Paar vastajat pakkus välja oma teguri, mis soodustab kohanemist. Üks vastaja arvas, et kohanemist soodustab läbi mängu kontakti loomine teiste lastega. Üks vastaja arvas, et huvitavad tegevused lasteaias ja lapse kaasamine, soodustavad samuti kohanemist (Joonis 5).

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

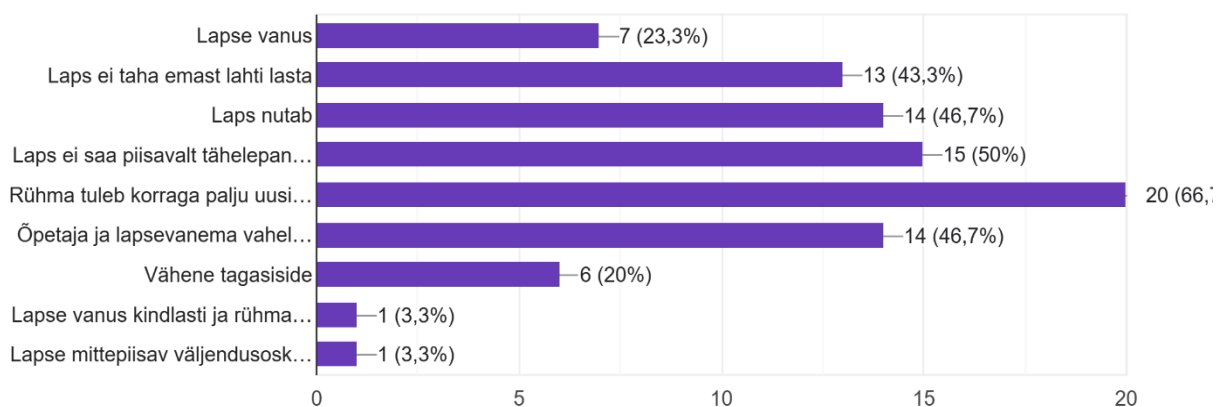

Joonis 5. Kohanemist soodustavad tegurid

Kokkuvõtteks kohanemist soodustavate tegurite kohta saab öelda seda, et vanemad hindavad väga kõrgelt erinevaid tegureid, mis soodustavad kohanemist. Positiivne rühmaõhkkond soodustab lapse tahet lasteaias käia ning kui laps on heas tujus ja rahulolev, on seda ka täiskasvanud.

3.3. Lapse kohanemist takistavad tegurid

Kohanemist takistavate tegurite all võib nimetada mitmeid erinevaid asjaolusid. 20 vastajat nimetas takistavaks teguriks suurt hulka rühma korruga tulevaid uusi lapsi. 15 vastajat arvas, et laps ei saa piisavalt tähelepanu ja lohutamist õpetaja poolt. Kohanemist takistab 14 vastaja arvates lapse nutt ning sama palju vastajaid arvas, et kui õpetaja ja lapsevanema vahel ei toimu piisvalt koostööd. 13 vastaja arvates takistab kohanemist olukord kui laps ei taha emast lahti lasta. Seitsme vastaja arvates takistab kohanemist lapse vanus. Kuue vastaja arvates on takistavaks teguriks vähene tagasiside. Üks vastaja arvas, et kohanemist takistab lapse vanus ning rühma tulevate uute laste arv. Üks vastaja arvas, et takistavaks teguriks on lapse mittepiisav väljendusoskus (Joonis 6).

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaiapäevakava näitel“

Joonis 6. Kohanemist takistavad tegurid

Kokkuvõtteks saab öelda, et kohanemist takistavad erinevad tegurid. Lapsevanemad näevad, et kõige suuremaks takistuseks on rühma korruga tulevad lapsed, mis tähendab seda, et personalil ei pruugi kõigi jaoks aega olla ning nii mõnigi laps võib jääda tähelepanuta ja tahaplaanile.

Lasteaiaga kohanemise toetamise ettepanekud olid erinevad ja mitmekülgised. Igal vastanul oli oma arvamus ja teadmine, kuidas ta saab lapse kohanemist toetada. Vanemad tõid välja, et õpetaja soovitusi peaks rohkem kuulama ning pidama omavahel ausat suhtlust. Neli vastajat märkis ära, et oluline on positiivse hoiaku loomine. Vastustest toodi välja ka koduse päevakava kohandamine lasteaiaga omaga, lapsele väiksema koormuse andmine ning lapsele puhkepäevade võimaldamise. Järgnevalt on välja toodud mõningad vanemate vastused:

„Lapse ettevalmistus, päevakava sarnaseks ja rääkimine, mis lasteaed on ja õhtuti ikka laps saab kodus vanematega olla ja mängida. See aitab lapsel aru saada, mis teda ees ootab ja et päevas saab alati ema ja/või isaga ka aega veeta enda turvakeskkonnas.“

„Rääkida lasteaiategevustest positiivselt. Võimalusel leida vähemalt üks selline laps rühmast, kellega laps tahab rohkem suhelda ja mängida ning teda külla kutsuda jne, et tekiks keegi, kes oleks lasteaias tuttav.“

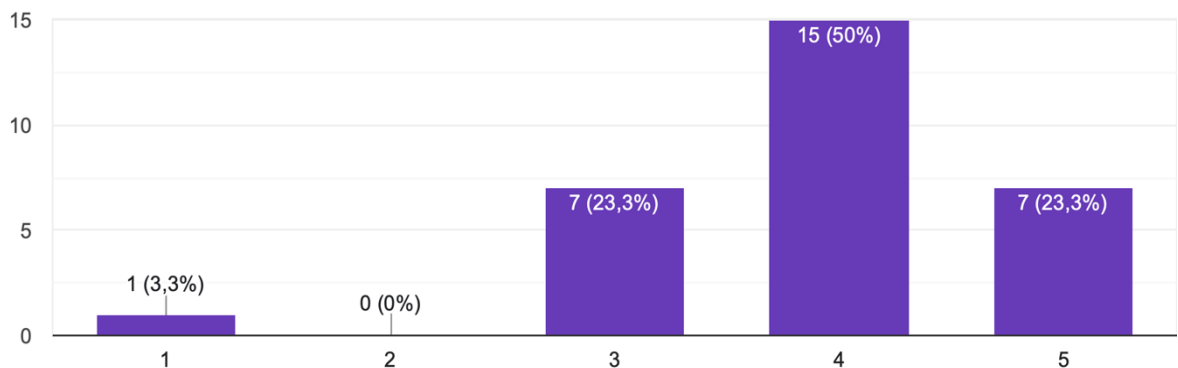
„Suhelda õpetajaga kuidas kohanemist soodustada. Rääkida lapsega mis on lasteaed ja mis seal tegema hakkab.“

„Andes lapsele aega! Toimida sedasi nagu lapsel sellel hetkel kõige parem (lühemad päevad, harjutus perioodil saan vajadusel alati lapsele järgi minna, kui õpetaja näeb et lapsel selleks päevaks piir täis. Kindlasti tagasiside õpetajadega).“

Kokkuvõtteks saab öelda, et isegi kui küsitluses osalenud vanemal puudus eelnev teadmine, kuidas last paremini toetada lasteaiaga kohanemisel siis oma kogemusele tagasi mõeldes saab lapsevanem aimu, millele ta peaks enim tähelepanu pöörama.

3.4. Koostöö lasteaia ja kodu vahel

Vanemad hindasid koostööd lasteaiaiga üsna positiivselt. Üks vastaja ei ole koostööga lasteaia ja kodu vahel üldse rahul. Seitse küsitluses osalenud vastajat on koostööga rahul keskmiselt. 15 küsitluses osalenud vastajat on rahul koostööga. 7 küsitluses osalenud vastajat on koostööga väga rahul (Joonis 7).

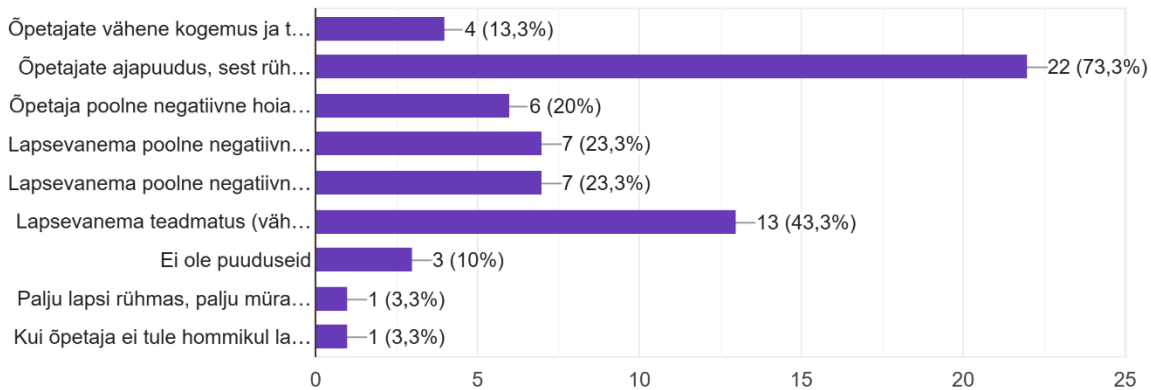
Joonis 7. Rahulolu koostööga lasteaiaiga

Kokkuvõtteks võib välja tuua, et koostöö lasteaiaiga vanematel sujub. Hea omavaheline koostöö tagab lapse parema kohanemise ja head edaspidised suhted vanemate, laste ja rühma personali vahel. Keskmine hinne koostööle lasteaia ja kodu vahel viie-palli skaalal, kus 1- ei ole üldse rahul ja 5- väga rahul, on 3,9.

Puudused, mis koostöös esinesid olid vastanute vahel erinevad. 22 vastajat arvas, et suurimaks puuduseks on õpetaja ajapuudus, sest rühmas on teisi harjutavaid lapsi. 13 vastajat arvas, et suurimaks puuduseks on lapsevanema teadmatus. Seitse küsitluses osalenut arvas, et koostöö suurimaks puuduseks on lapsevanema poolne negatiivne hoiak lasteasutusse ning sama palju vastajaid arvas, et lapsevanema poolne negatiivne hoiak õpetajasse. Kuus vastajat arvas, et koostöö puuduseks võib olla õpetaja negatiivne hoiak peresse. Nelja vastaja arvates on koostöö puuduseks õpetaja vähene töökogemus ja töötaaz. Kolm vastajat ei leidnud koostöös mingeid puuduseid. Üks vastaja leidis koostöö puuduseks olukorra, kus õpetaja ei tule hommikul lapsele vastu ega näita üles, et teda oodatakse. Nt istub arvuti taga ega tule tere ütleva, kui laps saabub. Üks

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

küsitluses osaleja arvas, et koostöö suurimaks puuduseks on palju lapsi rühmas ja palju müra, mis väsitavad nii last kui õpetajat (Joonis 8).

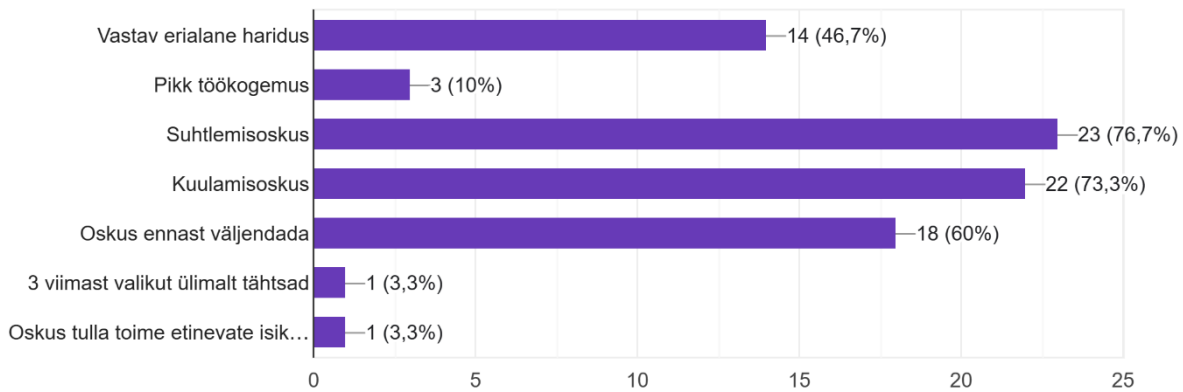

Joonis 8. Puudused koostöö lapsevanematega

Kokkuvõtteks suurimateks puudusteks koostöös lasteaiaiga saab lugeda seda, et rühmas on liiga palju harjutavaid lapsi. Lapse lasteaeda tulles puudub vanemal tihti ettekujutus, kui kaua harjutamisprotsess kestab. Isegi olukorras, kus lapsed ei tule kõik korraka lasteaeda, võib rühmas olla lapsi, kes pole teatud ajaperioodil ikkagi harjunud.

Õpetaja kompetentsid peaksid olema sellised, et tal on olemas teatud teadmised ja oskused, kuidas lapse kohanemisprotsess edukalt sujuks. 23 vastajat arvas, et õpetajal peaks olema suhtlemisoskus. 22 vastajat pidas oluliseks õpetaja kuulamisoskust. 18 vastajat arvas, et õpetajal peaks olema ka oskus ennast väljendada. Üks inimene arvas, et õpetajale on olulised kuulamis-, suhtlemisoskus ja oskus ennast väljendada. 14 vastajat arvas, et õpetajal peaks olema erialane haridus. Kolm vastajat pidas oluliseks, et õpetajal oleks olemas pikk töökogemus. Üks inimene arvas, et õpetajal peaks olema oskus tulla toime erinevate isikutega ja jääda rahulikuks (Joonis 9).

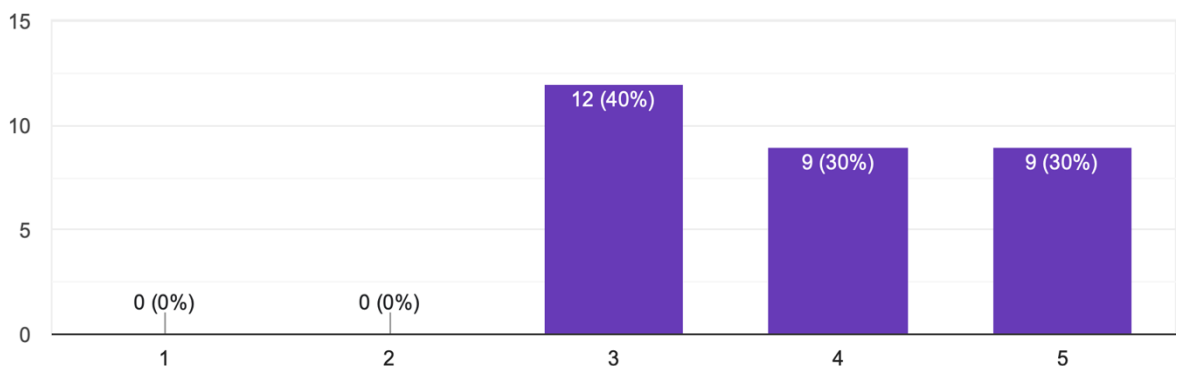
„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Joonis 9. Õpetajate kompetentsid

Kokkuvõtteks selgus, millised oskused võiksid olla õpetajal, mida vanemad hindavad. Kõrgemalt hinnati suhtlemis- ja kuulamisoskust ning oskust ennast väljendada. Need oskused tekitavad nii õpetajate ja lastevanemate seas ühiseid arusaamu ning loovad parema eelduse lapse igakülgseks arenguks. Madalamalt hinnati õpetaja töötaazi, sest tundub, et pikk tööstaaz ei tähenda alati, et õpetaja saab paremini hakkama kui vähema tööstaaziga õpetaja.

Õpetaja poolt kohanemisperiodil antava tagasiside piisavust hinnati enamasti pigem positiivseks. 12 vastanut hindas tagasiside andmist keskmiselt. Üheksa vastajat arvas, et tagasiside andmine oli piisav. Üheksa vastajat arvas, et tagasiside andmine oli täiesti piisav (Joonis 10).

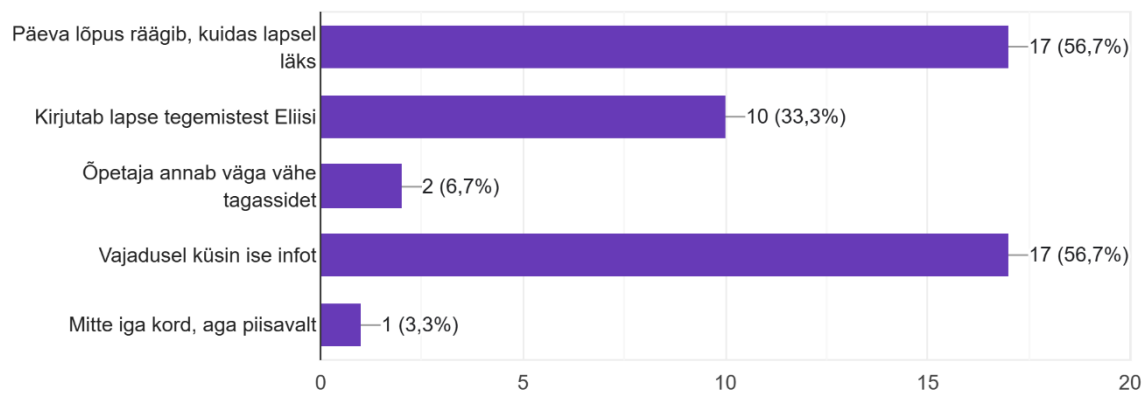

Joonis 10. Õpetaja poolt antava tagasiside piisavus

Kokkuvõttes annab õpetaja tagasisidet piisavalt. Keskmise hinne kohanemisperiodil antava tagasiside osas on 3,9. Hinnang anti viie-palli skaalal, kus 1- ei olnud piisav ja 5- täiesti piisav.

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Tagasisidamiseks kasutatakse õpetajate poolt erinevaid kommunikatsioonivahendeid. 17 vastajat ütles, et õpetaja räägib päeva lõpus, kuidas lapsel läks ning sama palju kordi küsib lapsevanem vajadusel ise infot lapse päeva kohta. Kümme vastajat nimetas selle, et õpetaja kirjutab lapse tegemistest Eliisi keskkonda. Kaks vastajat ütles, et õpetaja annab väga vähe tagasisidet. Üks vastaja ütles, et tagasisidet ei saada iga kord, aga infot saadakse lapse kohta pidevalt (Joonis 11).

Joonis 11. Õpetaja kasutatav tagasiside

Kokkuvõtvalt saab öelda, et vanemad saavad piisavalt infot lapse päeva kohta ning kui sellest jääb väheseks, saab alati infot õpetajalt juurde küsida. Õpetajad tagasisidestavad laste lasteaias veedetud päevi mitmeti. Nii suuliselt kui ka kirjalikult. Väga oluline on omavaheline suhtlus ning ühised seatud eesmärgid, mille poole püüelda, et lapse lasteaias viibitud aeg oleks kõigi osapoolte jaoks tore ja meeldiv.

Küsitluse käigus selgus, et iga laps on individuaalne ning kohaneb lasteaiaga ajaliselt erinevalt. Põhilised probleemid lasteaiaga kohanemisel olid: laps ei soovinud lõunaund magada; eraldatus emast; nutmine ja hirm; võõrastamine. Kohanemisprotsess kujunes keskmiselt.

Kohanemise perioodi juures on kõige olulisem just need tingimused: koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel sujuks; laps oleks heas tujus ning ei nutaks; õpetajatel oleks lapse jaoks piisavalt aega. Suurt rolli mängib vastanute arvates ka see, et õpetajad on professionaalsed ning et lapsevanematel oleks ka endal teadmisi, et kohanemise protsess kujuneks plaanipäraselt. Vastused jagunesid mitmeks, kui küsiti, millisest lasteasutuse personalipoolsest tegevusest/käitumisest/toetusest tunti puudust. Osad lapsevanemad ütlesid, et õpetajad olid väga toetavad ja kõik oli hästi ning teised ütlesid, et suhtlemiseks ei olnud väga aega, sest tekkis ajanappus ning suurt rolli mängis see, et rühmas oli veel lapsi, kes ei olnud harjunud.

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Lasteaeda minekuks valmistati laps ette nii, et kodus hakati sisse harjutama lasteaia rutiini, tekitati positiivne hoiak või laps sai koos lapsevanemaga tutvuda lasteaiarühma ja rühma lastega. Lasteaia suhtes positiivset hoiakut kujundati enamjaolt rääkimise teel: milline koht see lasteaed on, mida seal tehakse, kes teda seal ootavad, kelle juurde saab probleemi korral pöörduda jms.

Kohanemist soodustavad mitmed tegurid, näiteks positiivne rühmaõhkkond, hea koostöö pere ja lasteaia vahel, õpetaja pidev tagasiside ja kindla rutiini järgimine lasteaias. Kohanemist takistavad näiteks see, kui rühma tuleb korraga palju lapsi, laps ei saa piisavalt tähelepanu, sest rühmas on peale tema veel teisigi lapsi, laps ei taha emast eemalduda, laps nutab.

Kohanemist saavad lapsevanemad toetada sellega, kui nad kuulavad oma last ja selgitavad lapsele erinevaid olukordi. Kohanemisele aitab kaasa ka lapse julgustamine ja näiteks väikese koormusega alustamine. Küsitlusest tuli välja näiteks ka see, et lapsevanemad on enamjaolt siiski rahul koostöös lasteaiaiga. Kuid suurimatest puudustest toovad nad välja selle, et rühmas on palju teisi lapsi, mis tekitab selle olukorra, kus tekib õpetajatel ajapuudus ning selle, et infot saadakse lapse päeva kohta vähe.

Vastajate arvates peaksid õpetajatel olema hea suhtlemis- ja kuulamisoskus, oskus ennast väljendada, sest just need omadused muudavad koostöö lapsevanemaga edukaks. Õpetaja poolt antav tagasiside on vastajate arvates piisav ning vastustest tuli välja see, et enamus õpetajaid räägib ise päeva lõpus, kuidas lapsel läks või kasutab selleks vastavat netikeskkonda. Vajadusel on küsinud lapsevanem ise.

ARUTELU

Käesolevas bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel.

Esimeses uurimisküsimuses selgitati välja, milliste raskustega puutuvad lapsevanemad ja lapsed kokku lapse lasteaia kohanemise ajal. Tulemustest selgus, et kõige enam puututakse kokku sellega, et laps nutab ning ei taha emast lahti lasta. Laps peab kohanema uue keskkonnaga, milles puuduvad tema vanemad, kus on korraldatud mitteharjumuspärane päevakava, uued kaaslased ja suhtumine. Kõik see uus võib viia lapse stressiseisundisse, mille tagajärjel on laps tihedamini haige, ei taha süüa, tema kõne areng võib muutuda halvemaks. (Minulaps veebileht). Lapse nutmise taga on tema abitus ning lapse jaoks peab olema keegi, kes teda süüdistamata, aitab tal rahuneda. Laps ei suuda mõista sellises olukorras teisi ning ei ole teiste vastu empaatiline. (Cacciatore jt, 2021, lk 235)

Teises uurimisküsimuses käsitleti kohanemist soodustavaid tegureid. Tulemustest selgus, et vanemate jaoks oli oluline positiivne rühmaõhkkond, pidev suhtlus lapse, lapsevanema ja õpetaja vahel ning hea koostöö pere ja lasteaia vahel. Loomaks lapse arengu jaoks head tingimused on oluline, et lapsel oleks hea ja turvaline keskkond ning on mõeldud lapse närvisüsteemi hoidmisele (Torm, 2005, lk 90). Tulemustest selgus, et last valmistati lasteaeda minekuks selliselt, et ta jäeti ka teiste hoida. Lapse arengut mõjutab see, kellega tema pere suhtleb. Lapse kujutlused ja arusaamad enda kohta on täpsemad kui tema elus on osalenud heasoovlikud inimesed. Lähedasi täiskasvanuid jäljendatakse rollimängudes. Need lapsed on enam emotsionaalsed, enesekindlamad, iseseisvamad ning julgemad. (Niiberg jt, 2007, lk 13).

Kolmandas uurimisküsimuses selgitati välja, millised tegurid takistavad lapse kohanemist lasteaia. Tulemustest selgub, et lasteaeda tuleb korraga palju uusi lapsi, mis võib mõjutada seda, et laps ei saa piisavalt tähelepanu ja lohutamist õpetaja poolt. Ka nimetati takistavateks teguriteks õpetaja ja lapsevanema mittepiisavat koostööd ja lapse nuttu. Nutmise ajal kaotab lapsi kõigiga kontakti ning ta ei ole mitte millestki huvitatud. Vahel on oluline sellisel ajal jätta laps rahule, temast eemalduda kui ümbrus seda võimaldab ning oodata, millal lapsel tekib tahe taastada suhe õpetajaga. Jonnihoo põhjuseks võib olla ootamatu pettumus ning lootuse purunemine. (Kraav,

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

2007, lk 91). Opacak (2018) on oma uurimustöös välja toonud selle, et lastel on hirm selle ees, et neid vanematest eraldatakse, millele võib järgneda tugev reaktsioon (nt nutt). Lapse lasteaeda minnes, peaks vanem olema hästi ettevalmistunud, sest laps tajub väga hästi kui vanem on ise ebakindel ja ärev. Õpetaja on lapse kohanemisprotsessi juures suureks toeks ning eeskujuks ning peaks leidma aega, et iga lapsega ehitada üles suhtlus ning side. Sõltuvalt sellest, kuidas on õpetajal aega suhelda lapsega kohanemisperioodi ajal, on määravaks, kuidas laps sotsialiseerub teiste lastega ning kohaneb.

Neljandas uurimusküsimuses selgitati välja, mida saaks koostöös veel teha, et lapse kohanemine sujuks paremini. Matsalu (2015) on oma uurimistöös välja toonud, et lapse kohanemisel on soodustavaks teguriks koostöö. Tulemustest selgub, et koostöö puhul oli kõige suurimaks puuduseks õpetaja ajapuudus, sest rühmas on teisi harjutavaid lapsi. Samuti puudusid lapsevanematel endal teadmised ja oskused, kuidas koostöö paremini sujuks. Nii lapsevanemate kui õpetajate jaoks on oluline pakkuda igale lapsele arenguks soodne keskkond. Õpetajate kohuseks on nõustada vanemaid, tehes lapsevanematega seejuures tihedat koostööd. Mida tihedam on koostöö kodu ja lasteaia vahel, seda paremini saab laps areneda. (Veisson, 2005, lk 123). Õpetaja peaks koostööd kavandama, selgitades välja koostöövajaduse ning erinevate huvigruppide ootused ning vajadused. Et lapsevanemaid koostöösse kaasata, on vajalik omavaheline suhtlus. Suhtlus peaks toimuma individuaalselt ning igapäevaselt, mil saadakse tagasisidet lapse arengu kohta. (Suur jt, 2009, lk 142).

KOKKUVÕTE

Antud uurimustöös sooviti vastust saada neljale uurimusküsimusele. Toetudes varasematele uuringutele ning teoreetilisele materjalile, taheti selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel. Olulisel kohal on säilitada head usalduslikud suhted kodu ja lasteasutuse vahel, sealjuures vältides tekkivat suurenenud stressi õpetajatel, lastel ning ka lapsevanematel.

Bakalaureusetöö koosneb sissejuhatausest, teoreetilisest osast, uurimustöö metoodikast, arutelust ja tulemustest. Lisaks on töö lõpus kokkuvõte, kasutatud kirjandus ning lisa. Bakalaureusetöö teoreetilises osas kirjeldatakse õpetaja rolli, lapse sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, kohanemist lasteaia kohanemist mõjutavatest tegurid ning lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel. Uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada laste sõimerühmaga kohanemist mõjutavad tegurid ning analüüsida lasteaia ja kodu koostööd lapse lasteaia kohanemise soodustamisel ühe lasteaia näitel.

Uurimistöö kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit. Mõõtevahendina kasutati ankeet, mis koostati tuginedes varasematele uuringutele ning teoreetilisele materjalile. Uuringusse kaasati Vinni valla ühe lasteaia lapsevanemad. Valimi moodustasid 30 lapsevanemat.

Uurimistöö käigus selgus, et lasteaia kohanedes puutuvad lapsevanemad kokku kõige rohkem selle raskusega, et nende laps hakkas lasteaeda jäädes nutma ning kartis vanemast eralduda. Tihtipeale oli raskuseks ka võõrastamine. Samuti toodi välja raskusteks uue rutiini, laps ei tahtnud lihtsalt jääda lasteaeda või magada lõunaund. Kohanemist soodustavad mitmed tegurid, näiteks positiivne rühmaõhkkond, hea koostöö pere ja lasteaia vahel, õpetaja pidev tagasiside ja kindla rutiini järgimine lasteaias. Kohanemist takistavateks teguriteks pidasid lapsevanemad seda kui rühmas on korruga palju lapsi, sest see põhjustab seda, et laps ei saa individuaalselt nii palju tähelepanu ja lohutamist õpetaja poolt. Samuti takistab kohanemist ka see kui lapsevanema ja õpetaja vahel ei ole koostööd. Lisatakistuseks peeti veel seda, et laps ei suuda emast eralduda ja hakkab nutma. Töö käigus tulid välja ka lahendused, mida saaksid lasteaed ja lapsevanem koostöös teha, et lapse kohanemisprotsess sujuks paremini. Lahendustena toodi välja näiteks väikese koormusega alustamine, et laps harjuks; olla enda lapse jaoks alati olemas ja teda rohkem kuulata;

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

kuulata õpetajate nõuandeid; tekitada kodus sama rutiin, mis on ka lasteaias ja rääkida, sellest milline koht on lasteaed ja mida seal tehakse. Koostöö suurimateks puudusteks peeti seda, et õpetajal on vähe aega, sest rühmas on ka teisi harjutavaid lapsi. Vanemad pidasid ka väga oluliseks, et õpetajal oleksid nii suhtlemisoskus, kuulamisoskus ning oskus ennast väljendada.

Toetudes tulemustele tehakse rühmaõpetajatele järgmised ettepanekud:

- Lapse lasteaeda tulek toimuks teatud ajaperioodi jooksul, et rühmas ei oleks korraga kõik harjutavad lapsed. Et nii õpetajatel kui tugipersonalil oleks aega tegeleda iga lapsega individuaalsemalt (nt jagada kallistusi ja paitusi, lohutada kui laps nutab).
- Koostöös oli vanematele oluline, et õpetajal oleks nii kuulamis-, suhtlemis- kui enda väljendamise oskus. Kogu rühma personal võiks leida enda jaoks vastavad ning sobivad kursused, et neid oskuseid lihvida ning uusi võtteid, kuidas koostöö paremini sujaks, juurde õppida.

Käesoleva töö piiranguks saab lugeda seda, et küsitlus viidi läbi ühes lasteaias ning sellega ei saa teha üldistusi teistele Eesti piirkondade lasteaedadele. Uurimustöö kitsaskohana toodi välja ka see, et töö autor peab ennast mitte väga kogenuks uurijaks.

KASUTATUD KIRJANDUS

Almann, S. (2010). *Lasteaeda röömuga*. TEA Kirjastus. Tallinn

Bicaj, A., Bytyqi, A., Azizi, T., Xhemajli, A. (2018). *Cooperation of preschool institutions with parents toward early childhood education* <https://hrcak.srce.hr/file/327546> (viimati vaadatud 19.01.2023)

Blades, M., Cowie, H., Smith, P.K. (2003). *Laste arengu mõistmine*.

Cacciatore, R., Korteniemi- Poikela, E. (2019). *Jonn. Tahe. Enesehinnang*. Kirjastus Varrak. Tallinn

Дамјановић, Д., Мухић, И., Јестровић, Ј. (2014). *Родитељски стрес при адаптацији деце на вртнућ*. www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0579-6431/2014/0579-64311402451D.pdf

Drugli, M. B., Undheim, A. M. (2012). *Relationships between young children in full-time day care and their caregivers: a qualitative study of parental and caregiver perspectives*. <https://core.ac.uk/download/pdf/224836546.pdf>

Gottlieb, S.E. (2005). *Õrn iga. Kuidas kasvatada kolmeaastast last*. Odamees

Guo, K., Yu, D., Zhang, N. (2021). *Home-School Cooperation in Rural Kindergartens: A Survey Study with Chinese Kindergarten Teachers*. <https://journal.spera.asn.au/index.php/AIJRE/article/view/281>

Gustavson, M. (2004). *Laste aeg. Laste aeg*. Kirjastus PreMark

Насибрахимоғлу, В. У. (2022). *The Transition to Kindergarten for Children with and without Special Needs: Identification of Family Experiences and Involvement*. International Journal of Progressive Education <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1343112.pdf>

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Kirjastus Medicina

Keltikangas- Järvinen, L., (2012) *Väikelapse sotsiaalsus*. Koolibri.Tallinn

Kidron, A. (2004) *Suhtlemine*. Mondo

Krull, E., (2018) *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu Ülikooli Kirjastus

Kivi, L., Sarapuu, H. (2009) *Lasteaialaps peres*. Atlex

Kuus, L. (2020). *Sõimelapse lasteaeda paneku põhjused ja kohanemist soodustavad tegurid lastevanemate hinnangul*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Lilleoja, L. (2013). *Kasvatustegelikkus õppija ja õpetaja pilgu läbi*. Atlex. Tartu

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

Luhamets, M. (2016). *Sõimelaste kohanemist mõjutavad tegurid ning lapsevanema ja lapsehoidja vaheline usaldus lapsevanemate ja lapsehoidjate hinnanguil Tartu munitsipaallastehoidude näitel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

McKay, M., Davis, M., Fanning, P. (2000). *Suhtlemisoskused*. Väike Vanker

Matsalu, K. (2015). *Lapse kohanemine lasteaias, seda mõjutavad ja soodustavad tegurid ühe valla lasteaiaõpetajate hinnangul*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

Minulaps. (2016). *Mida võiks teada lasteaiaaga kohanemisest?*
<https://www.minulaps.ee/pedagoogilised-lahenemised/mida-voiks-teada-lasteaiaga-kohanemisest>

Niiberg, T., & Linnas, M. (2007). *Laps läheb lasteaeda*. Tartu. AS Atlex

Nugin, K., Õun, T. (2018). koost Peterson, T. *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. Atlex. Tartu

Opačak, S. (2018). *Prilagodba djeteta na predškolsku ustanovu i odvojenost od roditelja*
<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A2639/datastream/PDF/view>

Riiklik eksami- ja kvalifikatsioonikeskus. (2003). Koost. Mänd, H. *Lasteaiaõpetaja käsiraamat*. REKK trükikoda. Tallinn

Saarits, Ü. (2005). *Sotsiaalne areng ja kasvatus*. Kivi, L., Sarapuu, H., (Toim). *Laps ja lasteaed*. Atlex. Tartu

Saat, Tropp (Toim) Kikas, E. (2008). *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas*. Tartu Ülikooli Kirjastus

Sarapuu, H., Kivi, L. (2005). *Laps ja lasteaed*. Atlex

Statistikaamet. (2021). *Alusharidus*. <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/haridus/alusharidus>

Zohidova, S. (2021). *Adaption of the child to preschool institution*.
<https://media.neliti.com/media/publications/407482-adaptation-of-the-child-to-the-preschool-9c715af9.pdf>

Tiko, A., Almann, S. (2006). *Arenguestlused lasteaias*. Ilo

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*.

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Wolfson, R. C., (2005). *Why Do Kids Do That?* Hamlyn

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

ÕIGUSAKTID

Koolieelse lasteasutuse seadus. (2008) [RT I 2008, 23, 152](#)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

LISAD

LISA 1

Lugupeetud lapsevanem!

Olen Tartu Ülikooli Narva Kolledži „Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses keskkonnas“ õppekava eriala kolmanda aasta üliõpilane Olga Lebjoduškina ning palun Teie abi oma bakalaureusetöö „Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“ läbiviimiseks.

Palun Teil täita allolev küsimustik. Avatud küsimuste puhul vastake vabas vormis ning valikvastuste puhul valige Teile sobiv vastusevariant. Küsitluses osalemine on anonüümne ja vastamine võtab aega umbes 15 minutit. Palun vastake ankeedile ajaperioodil 01.04.23- 08.04.23. Tänan Teid küsitluse täitmise ja abi eest!

ÜLDANDMED

1. Teie sugu

- Naine
- Mees

2. Teie vanus

- Kuni 20 a
- 21-30 a
- 31-40 a
- 41-50 a
- üle 50 a

3. Teie haridustase

- Põhiharidus
- Keskkharidus
- Keskeri- või kutseharidus
- Kõrgharidus

KOHANEMINE

4. Kui kaua kohanes laps lasteaiaiga?

- Kohanes kohe
- Alla nädala
- 1-2 nädalat
- 3-4 nädalat
- Üle kuu
- Pole siiani hästi kohanenud

5. Millised raskused ilmsid kohanemisel?

6. Kuidas hindate seda, kuidas kohanemisprotsess sujus?

Väga raskelt

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Väga kergelt

7. Mis on kohanemise perioodi juures kõige olulisem?

- Laps on heas tujus ning ei nuta
- Koostöö lapsevanemate ja õpetajate vahel
- Õpetajate professionaalsus
- Õpetajal on lapse jaoks piisavalt aega
- Enda teadmised kohanemise kohta
- Muu:

8. Millisest lasteaasutuse personali poolsest tegevusest/käitumisest/toetusest tundsite puudust lapse kohanemisperioodil? Palun põhjendage

9. Kuidas valmistasite last ette lasteaeda minekuks?

- Proovisime kodus päevakava kohandada lasteaia omaga
- Tutvusime koos lapsega lasteaia rühmaruumide, mänguväljaku ja õpetajatega
- Võimaldasime lapsel suhelda ja mängida omaealistega

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

- Laps jäi vahel ka teiste (vanaema, vanaisa, tädi jne) hoida
- Tekitasime lasteaia suhtes positiivse hoiaku
- Muu

10. Kuidas Te kujundasite lasteaia suhtes positiivse hoiaku?

- Rääkisin lapsele, mis koht on lasteaed
- Rääkisin lapse juuresolekul tuttavatele kui tore on on lasteaias
- Rääkisin lapsele, millised tegevused, mängud ja kaaslased teda seal ootavad
- Rääkisin lapsele, kelle poole ta peab abi saamiseks pöörduma
- Selgitasin, et alati ei saa esimesel nõudmisel kõike tema soove täita, sest rühmas on ka teisi lapsi
- Me ei rääkinud lasteaiast üldse
- Muu:

11. Millised tegurid soodustavad kohanemist?

- Õpetaja füüsiline kontakt lapsega (kallistus, paitus jne)
- Pidev suhtlus ja koostöö lapse, lapsevanema ja õpetaja vahel
- Hea koostöö pere ja lasteaia vahel
- Positiivne rühmaõhkkond
- Kindla rutiini järgimine lasteaias
- Õpetaja pidev tagasiside
- Muu:

12. Millised tegurid takistavad kohanemist?

- Lapse vanus
- Laps ei taha emast lahti lasta
- Laps nutab
- Laps ei saa piisavalt tähelepanu ja lohutamist õpetaja poolt
- Rühma tuleb korraga palju uusi lapsi
- Õpetaja ja lapsevanema vahel ei toimu piisavalt koostööd
- Vähene tagasiside
- Muu:

13. Kuidas te ise lapsevanemana omalt poolt lasteaia kohanemist toetate/saate toetada? Palun põhjendage

14. Teie rahulolu koostööle lasteaia

ei ole üldse rahul

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

väga rahul

15. Millised on suurimad puudused Teie arvates seoses koostöös lasteaia?

- Õpetajate vähene kogemus ja tööstaaž
- Õpetajate ajapuudus, sest rühmas on teisi harjutavaid lapsi
- Õpetaja poolne negatiivne hoiak peresse
- Lapsevanema poolne negatiivne hoiak lasteasutusse
- Lapsevanema poolne negatiivne hoiak õpetajasse
- Lapsevanema teadmatus (vähene info)
- Ei ole puuduseid
- Muu:

16. Millised kompetentsid peaksid olema õpetajatel, et koostöö perega oleks edukas?

- Vastav erialane haridus
- Pikk töökogemus
- Suhtlemisoskus
- Kuulamisoskus
- Oskus ennast väljendada
- Muu:

17. Kas õpetaja poolt antav tagasiside oli kohanemisperioodi ajal piisav?

Ei olnud piisav

- 1

„Lapse kohanemisprotsess ning õpetaja ja lapsevanema omavaheline koostöö Vinni valla ühe lasteaia näitel“

- 2
- 3
- 4
- 5

Täiesti piisav

18. Millist tagasisidestamist kasutab õpetaja?

- Päeva lõpus räägib, kuidas lapsel läks
- Kirjutab lapse tegemistest Eliisi
- Õpetaja annab väga vähe tagassidet
- Vajadusel küsin ise infot
- Muu:

Suur aitäh Teie vastuste eest!